

Бахчев Костянтин Вікторович
доцент кафедри
загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук

Серга Дар'я Олександрівна
студентка юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

СУВЕРЕНІТЕТ НАРОДУ І ЙОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЮ ВЛАДОЮ

У сучасній правовій теорії суверенітет визначає владу як незалежну та вищу правову систему. Поява поняття державного суверенітету пов'язана з епохою пізнього Середньовіччя. Оскільки в даний період піднімалися питання щодо політичного об'єднання феодално-роздробленої держави. Найвищим політичним інтересом на той час був державний інтерес, який націлювався на фігурі одностороннього верховного правителя. Суверенітет створювався стосовно суб'єктів монархічної влади, держави та народу, за своїм походженням він є політичною ідеєю [1].

Існування важливих ознак національної ідентифікації ґрунтує суверенітет народу. Така позиція, на сьогоднішній день, залишається актуальною. Згідно з статтею 5 Конституції України: «Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ...». Тобто, будь-яка діяльність щодо публічної влади безпосередньо вимагає легітиматії зі сторони народу. Діяльність державної влади міцно пов'язана з волею народу і несе відповідальність перед ним. Насамперед, шляхом виборів відбувається легітимація державної влади, яка є вагомим зв'язком між пануючим народом та державною владою [2].

Ж.-Ж. Руссо виділяє ознаками народного суверенітету – невідчужуваність та неподільність. Він звертав увагу на неможливість реалізації суверенітету народу за умов його відчуження на користь інших осіб, органів та за умов його розподілу між різними частинами народу. Також він визначав ознаки народу як суверена. До таких ознак Ж.-Ж. Руссо відносив: верховенства його влади, тобто право приймати остаточні та обов'язкові для виконання рішення; повнота влади, яка характеризується об'ємом його владних повноважень. Безперечно, суверенітет народу має зв'язок із формами здійснення демократії та її гарантіями в державі. Конституцією України, визначається верховенство влади народу, яке він здобув під час боротьби за незалежність та самовизначення [3].

Зміст статей Конституції України визначає форми та способи реалізації народного суверенітету. До таких статей відносяться: стаття 1 («Україна є суверенна та незалежна, демократична, соціальна, правова держава»); стаття 2 («Суверенітет України поширюється на всю її територію»); стаття 3 («Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визначають в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави») та стаття 5 («Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане (захоплене владою, без законного права) державою, її органами або посадовими особами»). Саме дані аспекти ґрунтують суть суверенітету та його соціальну значимість [2].

Суверенність могутності народу завжди має власну внутрішню силу, незалежність від будь-яких динамічних змін політики та розсуду влади. Таким чином, головною особливістю суверенітету – формування політико-правових умов, які б обмежили державу в будь-який час давати народові свободу, обмежувати права людини, втручатися у демократичні інститути суспільного буття. Держава має бути обмеженою своїм правом саме з природного права, яке значною силою стоїть над державою і спрямовує її діяльність. Яскравим прикладом таких доводів є наукові праці засновника школи «вродженого природного права» П. Новгородцева. Він створив свою оригінальну природно-правову філософію, яка викладена в праці «Введення до філософії права» [4]. Народний суверенітет варто розкривати як природне право народу самостійно та повною мірою розпоряджатися своїм майбутнім, створювати конституційний лад, який буде відповідати його інтересам. Влада народу не може бути обмеженою будь-якими органами влади, тільки у разі її власного самообмеження, при вступі у відно-

сини з іншими народами[5].

Отже, народний суверенітет дійсно могутній принцип правління та стійкості народу. Інтереси народ – головна цінність держави, оскільки саме народ має виключне право визначати і змінювати конституційний лад. Узурпація цього права державою або її органами не може відбуватися ні в якому разі. Будь-які діяння стосовно публічної влади мають бути визнані та підтримані зі сторони народу, і ніяк інакше. Сила народного суверенітету полягає в моральній свідомості та стійкості народу, у його національному дусі. Незалежність народу виявляється у його змозі приймати закони, тим самим забезпечуючи собі правовий захист.

1. Конституція. Громадянин. Суд. Професійні та суспільні погляди. К., 2009. 560 с.
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 03 вересня 2019 р. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 38. Ст. 160.).
3. История политических и правовых учений. Учебник / Под ред. Доктора юридических наук, профессора О. Э. Лейста.
4. Правовая мысль : антология / авт./сост. В. П. Малахов. М., 2003. 602 с.
5. Шаповал Т. Народний суверенітет та політичні права і свободи (питання співвідношення). Право України. 2008. № 2. С. 9.

Савіщенко Вікторія Миколаївна
декан юридичного факультету,
кандидат педагогічних наук,
доктор юридичних наук, доцент

Худієв Раяль
студент юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ЮРИДИЧНА НАУКА І ОСВІТА: ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Юридична наука – одна зі складних галузей науки, а юридична освіта довгі роки залишається однією з перспективною і популярною для абітурієнтів. Щодня з'являються нові терміни і методи в науці, які роблять навчання в юридичній сфері не тільки цікавою, але й корисною для кожної людини. Юридична наука або юриспруденція – це система знань про особливості права і держави в їх поняттєво-юридичному розумінні та вираженні, про загальні закономірності існування, функціонування та розвитку держави і права в їх структурній багатоманітності [1, с. 3].

Багато науковців досліджували різні ознаки, функції, методи юриспруденції, наприклад, О. Скакун, Ю. Оборотов, П. Рабинович та інші.

Науковці у своїх роботах зазначили про необхідність розрізняти об'єкт і предмет науки. Об'єкт – це те, що ще підлягає науковому вивченню за допомогою пізнавальних засобів і прийомів відповідної науки. У процесі наукового вивчення вихідні емпіричні знання про об'єкт доповнюються теоретичними знаннями, тобто системою понять про основні, суттєві властивості, ознаки і характеристики досліджуваного об'єкта, про закономірності його генезису, функціонування та розвитку. Наукове (теоретичне) пізнання тим самим являє собою творчий процес глибинного осягнення досліджуваного об'єкта у мисленні, у свідомості його мисленнєвого образу (моделі) у вигляді певної системи понять про суттєві властивості цього об'єкта. [3, с. 58]. Тому слід вважати, що поняття об'єкта ширше за обсягом ніж предмета. Якщо об'єкт - це держава і право, то предметом її вивчення є правові форми державної організації суспільства і взаємодій соціальних суб'єктів, причому правові форми розглядаються в соціальному контексті, тобто у взаємозв'язку з суспільством у цілому [4, с. 65].

Юриспруденція поділяється на шість окремих наук, які мають певний предмет і вивчають певний аспект об'єкта: а) історико-теоретичні науки (теорія права і держави, історія держави і права, історія вчення про державу і право, філософія права і соціологія права й ін.); в) галузеві науки (консти-